

Spørgsmål G: "Hvad er ministrenes holdning til sikkerheden på institutioner for udviklingshæmmede og psykisk syge kriminelle, jf. at på f.eks. Kofoedsminde er 28 indsatte flygtet de seneste 3 år?"

Spørgsmål H: "Hvilke konkrete initiativer vil ministeren tage for at forbedre sikkerheden på institutioner for udviklingshæmmede og psykisk syge kriminelle, jf. de episoder der har været på bl.a. Blåkærgaard, Askegaarden og Ringbo?"

Spørgsmål I: "Vurderer social-, børne- og integrationsministeren, at lov om social service er tilstrækkelig til at beskytte naboer og medarbejdere på institutioner for udviklingshæmmede og psykisk syge kriminelle mod flugtforsøg, vold og mord?"

Det talte ord gælder

Tak for ordet. Jeg er glad for at være her i dag, hvor vi skal drøfte et vigtigt emne, som omfatter både mit og justitsministerens område.

Der er stillet tre samrådsspørgsmål om forskellige sikkerhedsaspekter i relation til personer med nedsat psykisk funktionsevne, der bor på boformer på det sociale område.

Hovedfokus i samrådet i dag er sigtede eller dømte personer med nedsat psykisk funktionsevne, der anbringes på disse boformer på baggrund af en strafferetlig afgørelse.

Spørgsmål G og H er stillet til os begge, og spørgsmål I alene til mig.

Det er aftalt, at jeg indleder med at besvare alle tre spørgsmål. Derefter besvarer justitsministeren spørgsmål G og H. Til sidst vil der være mulighed for, at I kan stille spørgsmål til os begge.

Det er et komplekst og følsomt område, vi skal drøfte i dag. Det involverer flere sektorer. Jeg vil starte med at kridte banen op, så det bliver tydeligt, hvilke emner der falder inden for dagens tema, og hvilke der falder udenfor.

Først vil jeg redegøre for, hvilke emner der falder inden for dagens tema:

Målgruppen, vi skal beskæftige os med, er personer med nedsat psykisk funktionsevne, der har ophold i en boform på det sociale område. Det kan være personer med udviklingshæmning, psykisk sygdom eller sindslidelser.

Hovedfokus er de personer, som efter straffeloven ikke er strafbar, og som domstolene har vurderet ikke er strafegnede, og som der-

for ikke kan anbringes i fængsler eller arresthuse.

I stedet for straf kan de idømmes andre foranstaltninger, som skal medvirke til at forebygge yderligere lovovertrædelser.

Under en straffesag - dvs. før der er faldet dom i en sag - kan retten bestemme, at visse sigtede personer kan anbringes på en boform på det sociale område i varetægtssurrogat i stedet for at blive varetægtsfængslet. Den personkreds hører også med til den målgruppe, vi skal tale om i dag.

Målgruppen for samrådsspørgsmålene består derfor af personer med nedsat psykisk funktionsevne, der har fået en afgørelse i det strafferetlige system. En afgørelse, som så udmøntes af kommunen på boformer i det sociale system.

Det er vigtigt at understrege, at disse personer er frihedsberøvede, og de må ikke forlade boformen uden særlig tilladelse. De særlige tilladelser gives efter udgangsbekendtgørelsen, der hører under justitsministeren, og som justitsministeren vil komme ind på.

Vi må dog ikke være naive og tro, at sikkerhedsproblematikker kun kan være knyttet til personer, der er anbragt på baggrund af en straffesag. Det viser bl.a. sagen fra Ringbo. Den beboer, der dræbte en medarbejder, var ikke anbragt i henhold til en straffesag. Derfor handler samrådet i dag også om sikkerhedsproblema-

tikker, der er knyttet til det mindretal af beboere på boformer på det sociale område, som mere eller mindre pludseligt kan være til fare for omgivelserne, og måske fordi de ikke har taget deres medicin.

På baggrund af den kontekst, som spørgsmålene er stillet i, hvor der henvises til episoder på Kofoedsminde, Ringbo, Askegården og Blåkærgård, har jeg lagt til grund for min besvarelse, at samrådet alene omfatter voksne og ikke unge, der er anbragt på anbringelsessteder for unge.

Endelig er det vigtigt at understøtte, at sikkerhedsaspekter i relation til psykisk syge, der er anbragt under retspsykiatrien i sygehusvæsenet, der drives af regionerne, ikke er omfattet af dagens tema. Det område hører under ministeren for sundhed og forebyggelse.

Ligeledes falder spørgsmål om arbejdsmiljølovgivningen, der hører under beskæftigelsesministeren, uden for dagens tema.

[Spørgsmål G]

I spørgsmål G er jeg blevet bedt om at oplyse min holdning til sikkerheden på institutioner for udviklingshæmmede og psykisk syge kriminelle. I spørgsmålet henvises til de rømninger, der har været fra de særligt sikrede afdelinger på Kofoedsminde inden for de seneste 3 år.

Boformer efter serviceloven, hvor målgruppen anbringes, opfattes som borgerens eget hjem, men det må selvfølgelig ikke stå i vejen for, at sikkerheden skal være i orden, så både andre beboere og det omkringliggende lokalsamfund kan føle sig trygge. Og så skal personalet naturligvis have arbejdsforhold, der opfylder sikkerhedskravene i arbejdsmiljølovgivningen.

Det er driftsherren for boformen, der har ansvaret for, at sikkerheden er i orden. Når det handler om Kofoedsminde, er det derfor Region Sjælland, der har ansvaret.

Så kan man spørge, om driftsherrerne har reelle muligheder for at sikre, at sikkerheden er i orden. Og ja, det mener jeg helt klart, at de har. Det vil jeg uddybe i forbindelse med min besvarelse af samrådsspørgsmål H, hvor jeg også vil komme ind på, hvad regeringen har gjort på dette område.

Der henvises i spørgsmålet til rømningerne fra de særligt sikrede afdelinger på Kofoedsminde.

Region Sjælland har oplyst, at af de 26 rømninger, der har været i årene 2011 til 2013, er de 25 rømninger sket i forbindelse med udgang.

I den forbindelse er det værd at hæfte sig ved, at personer, der er anbragt på boformer i henhold til en strafferetlig afgørelse, ikke må

forlade boformen uden særlig tilladelse. Det betyder, at de 25 rømninger er sket i forbindelse med, at beboerne har fået tilladelse til at forlade boformen.

Jeg har fået oplyst, at Region Sjælland i efteråret 2013 har strammet op på tilrettelæggelsen af udgang fra de særligt sikrede afdelinger på Kofoedsminde, så de anbragtes udgang nu langt overvejende sker med to ledsagere.

Regionen har i slutningen af januar i år offentliggjort en rapport om sit udviklingsprojekt for de særligt sikrede afdelinger på Kofoedsminde. Den danner baggrund for forskellige indsatser, som regionsrådet på et møde den 6. februar i år har besluttet at gennemføre.

Der skal blandt andet indhegnes et større areal, så alle beboere har mulighed for mere spontant at komme ud i det fri, hvilket ikke er muligt for alle beboerne i dag. Der er nemlig ikke have- og gårdanlæg ved alle sikrede afdelinger, som giver beboerne de muligheder. Det indebærer, at ledsaget udgang for en del af beboerne i dag er den eneste mulighed for at komme ud og få frisk luft.

I forbindelse med indhegningen af et større areal skal der også etableres en kiosk og et motionsrum, som må forventes at reducere behovet for udgang og dermed rømningsrisikoen.

Region Sjælland har altså både strammet op på udgangene og taget en række nye initiativer. Da 25 ud af de 26 rømninger er sket under udgang, har jeg en forventning om, at Region Sjælland hermed kan nedbringe antallet af rømninger.

[Spørgsmål H]

Jeg er nu kommet til spørgsmål H om, hvilke konkrete initiativer jeg vil tage for at forbedre sikkerheden på institutioner for udviklingshæmmede og psykisk syge kriminelle. I spørgsmålet henvises til de tragiske episoder, der har fundet sted på Blåkærgård, Askegården og Ringbo.

Jeg vil lige kort fortælle, hvad der skete de tre steder.

Sagen fra Blåkærgård handler om, at en pædagog i februar 2012 blev dræbt af en beboer, der tidligere havde været indlagt på Retspsykiatrisk afdeling.

På Askegården blev en pædagog i november 2013 stukket med en kniv og fik punkteret en lunge af en beboer, der havde dom til anbringelse.

Sagen fra Ringbo handler om, at en sosu-assistent i december 2013 blev dræbt af en beboer. Københavns Kommune har oplyst, at beboeren var paranoid-skizofren, men ikke tidligere kendt som

hverken voldelig eller kriminel, men han havde på det seneste ikke villet tage sin medicin.

Det er dybt tragiske episoder, og de viser, at der skal være et vedvarende fokus på at minimere risikoen for, at personalet eller andre udsættes for overgreb fra beboerne.

Det må aldrig blive sådan, at vi for bekvemmelighedens skyld glemmer de ulykkelige sager og blot passivt håber på, at de ikke gentager sig.

Som jeg allerede har redegjort for, er det er driftsherrens ansvar, at sikkerheden på boformerne er i orden.

Til brug for samrådet har vi derfor bedt Region Midt, der driver Blåkærgård og Askegården, om at oplyse, hvad hændelsesforløbene har givet anledning til af handling. Tilsvarende spørgsmål har vi stillet til København Kommune, der driver Ringbo.

Region Midt har oplyst, at der umiddelbart efter hændelsen på Blåkærgård blev taget initiativer for at øge sikkerheden for personalet. Der blev gennemført en kerneårsagsanalyse af hændelsesforløbet, og Arbejdstilsynet gav en række strakspåbud.

Som led i en plan for at sikre de ansatte mod vold og risikobetone-
de arbejdssituationer på Blåkærgård blev der indført:

- Systematiske og regelmæssige risikovurderinger af samtlige beboere,
- obligatorisk test af overfaldsalarm ved hvert vagtskifte,
- begrænsninger i forhold til alenekørsel med beboere og
- udbygning af samarbejdet med behandlingspsykiatrien og Kriminalforsorgen.

Regionen valgte kort efter hændelsen på Blåkærgård at nedsætte en ekstern uafhængig undersøgelseskommission til at undersøge omstændighederne i forbindelse med drabet og komme med anbefalinger. Regionen besluttede på baggrund af kommissionsrapporten at justere og revidere handleplanerne på sikkerhedsområdet i henhold til kommissionens anbefalinger.

Beboeren fra Blåkærgård har efterfølgende fået en dom til tids-ubestemt anbringelse på psykiatrisk hospital.

Region Midt har om sagen fra Askegården oplyst, at der umiddelbart efter hændelsen blev iværksat initiativer med henblik på at øge sikkerheden for personalet. Som på Blåkærgård blev der gennemført en kerneårsagsanalyse af hændelsesforløbet. Sikkerhedsforholdene blev endvidere drøftet med Arbejdstilsynet, som umiddelbart efter hændelsen gav en række strakspåbud.

Som led i planen for at sikre mod lignende hændelser blev det bestemt:

- At beboere ikke må have adgang til knive i køkkenet,
- at alle knive skal opbevares i aflåste skuffer eller rum,
- at der, forud for alene-aktiviteter, gennemføres en risikovurdering, og
- at flugtvejene i køkkenet skal forbedres.

Københavns Kommune har oplyst, at den efter hændelsen på Ringbo handlede på en række områder, og at Arbejdstilsynet gav tre strakspåbud.

Kommunen har bl.a. taget initiativ til, at alle alarmer tjekkes efter, at rutinerne indskærpes, og tidligere køkkenknive er erstattet af ”stumpe” knive, som låses inde.

Kommunen vil nedsætte en arbejdsgruppe på tværs af de socialpsykiatriske centre i kommunen, som skal vurdere mulige redskaber til at foretage systematiske risikovurderinger på kommunens socialpsykiatriske tilbud.

Derudover har der været afholdt dialogmøder med medarbejderne fra Ringbo og med arbejdsmiljørepræsentanter for blandt andet at få medarbejdernes input til de tiltag, der skal forbedre situationen.

Kommunen har endvidere i samarbejde med Region Hovedstaden udarbejdet en kerneårsagsanalyse for at lære af hændelsen og

pege på områder, hvor samarbejdet imellem de socialpsykiatriske botilbud og den regionale behandlingspsykiatri kan forbedres.

Endelig er kommunen gået sammen med FOA, SL, SIND, regionen og en række andre om at finde nye fælles løsninger i arbejdet med sindslidende, der ikke vil tage deres medicin.

Spørgsmål H går på, hvad jeg vil gøre for at forbedre sikkerheden. Til det vil jeg sige, at denne regering allerede har fået gennemført lovgivning og iværksat implementeringsaktiviteter, der styrker sikkerheden.

Regeringen har med en lovændring om kriminalpræventive sociale indsatser - som jo blev enstemmigt vedtaget og trådte i kraft den 1. juli 2013 - fået indført særskilt regulering i serviceloven om indgrebsmuligheder over for personer, der er anbragt på en boform på baggrund af en straffesag.

Der er blandt andet indført mulighed for, at den anbragtes brug af internet og telefon kan påhøres og overvåges, når det er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Hvis det ikke er tilstrækkeligt til at opnå formålet, kan den anbragtes adgang til internet og telefon helt afbrydes eller forhindres, hvis personen fx er i gang med via internet og telefon at planlægge

flugtforsøg med hjælp fra personer uden for boformen.

Under de samme betingelser kan den anbragtes opholdsrum og ejendele undersøges, og effekter inddrages. Reglerne kan være med til sikre, at den anbragte ikke har fx genstande, som kan bruges som slagvåben.

Endelig er der indført mulighed for, at den anbragte kan låses inde i sin bolig for natten i op til otte timer mellem kl. 21 og 8, hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil rømme.

Reglerne kan være med til at skabe tryghed på boformerne – både i forhold til andre beboere og hos personalet. Og man kan jo sige, at det også er til de anbragtes eget bedste, fordi det kan være med til at minimere risikoen for, at de begår ny kriminalitet.

Med henblik på effektiv implementering af de nye indgrebsmuligheder har der været gennemført forskellige aktiviteter. Socialstyrelsen har udarbejdet en håndbog rettet mod professionelle på boformer for sigtede og domfældte med udviklingshæmning og lignende.

Håndbogen beskriver de retlige rammer for indsatsen og præsenterer forskellige aspekter af den professionelle tilgang til den kriminalpræventive sociale indsats. Den skal inspirere til, hvordan man kan håndtere tvivlsspørgsmål og dilemmaer, som ledere og medar-

bejdere kan stå over for i det daglige arbejde.

Endelig beskrives formål med og konkrete metoder til risikovurdering. Risikovurderinger kan aldrig give en 100 pct.'s garanti, men de kan øge pålideligheden og træfsikkerheden i de vurderinger, der foretages.

Senere i år vil Socialstyrelsen også udgive foldere rettet mod anbragte og deres pårørende samt bistandsværger om indgrebsmulighederne.

De problemstillinger, vi taler om i dag, var i vidt omfang kendte, da Folketinget behandlede lovforslaget om de nye indgrebsmuligheder i foråret sidste år, og som sagt blev det enstemmigt vedtaget af Folketinget.

Med tilsynsreformen har vi centralt fastsat en kvalitetsmodel, som de nye socialtilsyn skal bruge til vurdering af kvaliteten i sociale tilbud. Alle de omfattede tilbud - og det gælder også bosteder for udviklingshæmmede og psykisk syge - vil skulle nygodkendes inden for de næste 2 år.

Socialtilsynet vil vurdere, om tilbuddene har de rette kompetencer og fysiske rammer og dermed er egnet til en konkret målgruppe - også hvis der er tale om en målgruppe, som kræver særlige sikkerhedsforhold.

Samtidig har vi indført en whistleblower-ordning, som nu gør det muligt for blandt andre medarbejdere på boformerne at henvende sig anonymt til socialtilsynet, hvis de oplever bekymrende forhold, som der ikke bliver taget hånd om fra ledelsens side.

Jeg er glad for, at vi i dag har et samråd om sikkerhedsspørgsmål på boformerne, for det er et følsomt og komplekst område, som vi har med at gøre.

Det er meget fornuftigt, at vi på Christiansborg holder vågent øje med, om der er behov for centrale initiativer.

Det er dog min vurdering, at oplysningerne fra Region Midt og Københavns Kommune bekræfter, at vi ikke skal handle på Christiansborg på baggrund af enkeltsager, fordi der faktisk både er driftsherrer og systemer, der tager de tragiske hændelser alvorligt, og som samarbejder om at minimere risikoen fremadrettet.

I den forbindelse vil jeg også henvise til Arbejdstilsynets og behandlingspsykiatriens rolle, som dog hører under beskæftigelsesministeren og sundheds- og forebyggelsesministeren.

Jeg mener, at vi skal være varsomme med at skærpe den sociale lovgivning på området, fordi der let kan ske et skred i retning af, at boformer på det sociale område bliver en slags fængsler eller hospitaler. Jeg mener, at vi let kan komme til at udfordre den arbejds-

deling, der er mellem Kriminalforsorgen, behandlingspsykiatrien og det sociale system. Det, mener jeg, vil være uhensigtsmæssigt.

Regeringen har for kort tid siden gennemført lovgivning, der bidrager til, at rammerne for kommunernes indsats på området styrkes, og den skal have lov til at virke. Jeg mener derfor ikke, at der pt. er behov for at tage nye centrale initiativer på området.

Jeg vil også minde om, at virkningerne af lovændringerne om kriminalpræventive sociale indsatser skal evalueres i 2015. Til den tid er der et erfaringsgrundlag og et bedre grundlag for at kunne tage stilling til, om der er behov for justeringer af indgrebsmulighederne på det sociale område.

[Spørgsmål I]

I spørgsmål I spørges der til, om serviceloven er tilstrækkelig til at beskytte naboer og medarbejdere på institutioner for udviklingshæmmede og psykisk syge kriminelle mod flugtforsøg, vold og mord.

Efter min mening skal man ikke gå til denne alvorlige problemstilling med en antagelse om, at indsatser efter serviceloven skal kunne løse alle de problemstillinger, der knytter sig sikkerheden.

Serviceloven har sit hovedfokus på de tilbud, som den borger, der har et særligt behov, skal have. Serviceloven indeholder selvfølge-

lig også regler om magtanvendelse og indgrebsmuligheder, der kan anvendes i afgrænsede tilfælde. En person kan fx fastholdes, når der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade. Og vi har regler om godkendelse af en særligt sikret afdeling i en boform efter serviceloven, hvor yderdøre og vinduer hele døgnet eller næsten hele døgnet er konstant aflåst.

Det er driftsherren for et tilbud, der skal sikre, at tilbuddet lever op til servicelovens regler i forhold til den borger, der skal betjenes, og til de krav om sikkerhed og personalenormeringer, miljømæssige og andre forhold, der reguleres uden for sociallovgivningen.

Vi har et fagligt dygtigt og dedikeret personale på landets boformer. De kan med det pædagogiske arbejde og de indgrebsmuligheder, de har efter serviceloven, et langt stykke hen ad vejen forebygge og forhindre, at psykisk afvigende kriminelle rømmer eller begår kriminalitet. Men reglerne på servicelovens område er ikke tilstrækkelige til, at det i alle tilfælde kan undgås.

Vi må ikke være naive og tro, at risikoadfærd kun er en problemstilling, vi skal beskæftige os med, når det handler om indsatsen i forhold til personer med nedsat psykisk funktionsevne, der er sigtet eller dømt for kriminalitet. Også andre personer kan mere eller mindre pludseligt ændre adfærd og være til fare. Derfor er det vig-

tigt, at personalet i boformerne er klædt fagligt på til at kunne matche den målgruppe, de hjælper og støtter.

Det er vigtigt for mig at understrege, at langt hovedparten af beboerne på landets boformer for personer med nedsat psykisk funktionsevne ikke udgør nogen sikkerhedsrisiko.

Vi skal passe på, at vi ikke stigmatiserer beboerne i boformerne, så borgerne i det omgivende lokalsamfund, bliver utrygge. Så vanskeliggør vi også inklusionen i lokalsamfundet.

Så på spørgsmålet om, hvorvidt serviceloven sikrer tilstrækkelig beskyttelse af naboer og medarbejdere, må jeg svare nej. Men det skal serviceloven heller ikke. Her er det afgørende at se på den beskyttelse, som den samlede lovgivning giver.

Jeg mener umiddelbart, at vi har en tilstrækkelig beskyttelse i den samlede lovgivning, når vi også inddrager de indsatser, som udføres af bl.a. politi, domstole, sundhedsvæsen og Arbejdstilsynet. Alle aktørerne skal naturligvis samarbejde, og det mener jeg, at vi må have tillid til, at de gør.

Københavns Kommune og Region Midt har - som jeg har været inde på tidligere i min tale - sat en række initiativer i gang for at minimere risikoen for tragiske hændelser fremadrettet. Mit ministerium vil nu gå i dialog med KL og Danske Regioner om, hvordan

alle kan få gavn af denne læring.

Men vi må også erkende, at nogle episoder må løses af politiet og ikke personalet på boformerne. Og så vil der være en målgruppe af psykisk syge, hvor indsatsen bedst varetages af regionerne på sundhedsområdet.

Til sidst vil jeg konkludere, at det er en kompliceret problemstilling, som vi drøfter i dag. Det er meget vigtigt, at sikkerheden er i orden, så andre beboere og det omkringliggende samfund kan være trygge, og så personalet kan have tillid til, at de har ordentlige arbejdsforhold.

Jeg mener, at vi med den kommende evaluering i 2015 af lovændringen om kriminalpræventive sociale indsatser får et bedre grundlag for at kunne vurdere, om der er behov for nye centrale initiativer fra Christiansborg. Endelig vil jeg sige, at de oplysninger, vi har fået fra Københavns Kommune og Region Midt, viser, at de lokale myndigheder tager opgaven meget alvorligt og arbejder for at forebygge nye tragiske hændelser.

Tak for ordet.